

Σκέψου με κριτική ματιά αυτά που βλέπεις!

Εισαγωγή

Το διαδίκτυο αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ζωής των νέων σήμερα και τους παρέχει μια πλατφόρμα για να μοιραστούν ιδέες, ταλέντα και επιτεύγματα με μια τεράστια διαδικτυακή κοινότητα ανθρώπων από όλο τον κόσμο. Ωστόσο, αυτό σημαίνει ότι οι νέοι πρέπει να γίνουν όλο και πιο κριτικοί όσον αφορά τις πληροφορίες που βλέπουν στο διαδίκτυο. Πολλοί κίνδυνοι που μπορούμε να δούμε και να βιώσουμε στον κόσμο του διαδικτύου έχουν βρει τον τρόπο τους στον ψηφιακό κόσμο. Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι να μάθουν οι μαθητές πώς να εξετάζουν με κριτική σκέψη το περιεχόμενο που συναντούν και τους ανθρώπους με τους οποίους αλληλεπιδρούν στο διαδίκτυο. Μέσα από συζητήσεις και παραδείγματα, το μάθημα αυτό έχει ως στόχο να διευκολύνει τις συζητήσεις και να επιτρέψει στους μαθητές να αναπτύξουν τις δεξιότητες κριτικής σκέψης που απαιτούνται για όσα βλέπουν και βιώνουν διαδικτυακά και να διερευνούν πιθανά κίνητρα πίσω από το περιεχόμενο που δημοσιεύεται και την επαφή που ενδέχεται να έχουν με άτομα που δε γνωρίζουν. Το δευτερεύον πακέτο θα εξερευνήσει επίσης την ιδέα της διαδικτυακής προπαγάνδας και θα εξετάσει πώς μπορεί αυτή να παρουσιαστεί ή να μοιραστεί από άλλους χρήστες.

Αυτή η καθοδήγηση για τους εκπαιδευτικούς σας παρέχει το κατάλληλο υπόβαθρο για το σχολείο, καθώς και πρόσθετο περιεχόμενο για να σας βοηθήσει στην παράδοση του μαθήματος αυτού στους μαθητές σας. Θα σας δώσει μια γενική εικόνα των σχετικών νόμων του διαδικτύου και την υποστήριξη για τη δημιουργία ενός ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος στο οποίο μπορείτε να διευκολύνετε τις ανοικτές συζητήσεις.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο	Περιεχόμενο	Σελίδα
1	Εισαγωγή στην κριτική σκέψη	2
2	Συμβουλές για τη διεξαγωγή του μαθήματος	2
3	Δημιουργία ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος	3
4	Συχνές ερωτήσεις σχετικά με την κριτική σκέψη στο διαδίκτυο: - Ερωτήσεις από τους μαθητές - Ερωτήσεις από τους δασκάλους	4
5	Ορισμοί και εξηγήσεις για την κατανόηση του μαθήματος	6
6	Πρόσθετοι σύνδεσμοι για συμβουλές	7

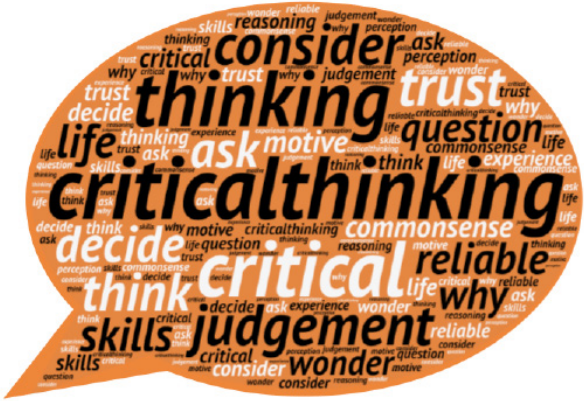
Εισαγωγή στην κριτική σκέψη

Η κριτική σκέψη είναι μια ικανότητα που χρησιμοποιούμε καθημερινά, συχνά χωρίς να το συνειδητοποιούμε. Μας επιτρέπει να εξετάσουμε το περιεχόμενο, τους ανθρώπους, τις σκέψεις και τις ιδέες, ενώ παράλληλα θέτουμε ερωτήσεις και διαμορφώνουμε τη δική μας άποψη. Παρακάτω θα βρείτε δύο ορισμούς της κριτικής σκέψης.

Λεξικό της Οξφόρδης - «Η αντικειμενική ανάλυση και αξιολόγηση ενός ζητήματος προκειμένου να διαμορφωθεί μια κρίση».

Λεξικό Cambridge - «Η διαδικασία της προσεκτικής σκέψης για ένα θέμα ή μια ιδέα, χωρίς να αφήνετε τα αισθήματα ή τις απόψεις να σας επηρεάσουν».

Το να είναι κάποιος κριτικός στοχαστής δεν σημαίνει να απορρίπτει όλες τις πληροφορίες που συναντά, απλώς σημαίνει ότι δεν δέχεται αμέσως πληροφορίες που δεν έχουν εξακριβωθεί. Αντ' αυτού θα πρέπει να σκεφτείτε κριτικά τις πληροφορίες που βρίσκονται μπροστά σας, ζυγίζοντας αυτό που γνωρίζετε ότι αληθεύει με αυτό που έχει δημοσιευτεί στο διαδίκτυο και ελέγχοντας αν οι πληροφορίες υφίστανται. Η κριτική σκέψη έχει γίνει μια σημαντική δεξιότητα που πρέπει να χρησιμοποιηθεί κατά την πλοήγηση στον ψηφιακό κόσμο. Ωστόσο, είναι μια δεξιότητα που χρειάζεται να αναπτυχθεί, να ενισχυθεί και να καλλιεργηθεί ώστε να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά.

Συμβουλές για τη διεξαγωγή του μαθήματος

Αυτό το μάθημα έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς στη διευκόλυνση των συζητήσεων σχετικά με το περιεχόμενο, τις γνωριμίες και την προπαγάνδα στο διαδίκτυο. Ο πόρος χωρίζεται σε δύο πακέτα. Ένα για πρωτοβάθμια και ένα για δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τα οποία περιλαμβάνουν και τα σχέδια μαθημάτων, τα φύλλα εργασίας και τις παρουσιάσεις. Το πρώτο πακέτο διερευνά την αξιοπιστία του περιεχομένου στο διαδίκτυο και τα κίνητρα πίσω από τη διαδικτυακή επαφή, χρησιμοποιώντας κατάλληλα παραδείγματα ηλικίας και ενδιαφερόντων. Το δεύτερο πακέτο περιλαμβάνει ένα μάθημα για την προπαγάνδα και πώς αυτή απεικονίζεται και χρησιμοποιείται διαδικτυακά για να επηρεάσει άλλους.

Κάθε μάθημα στοχεύει να διερευνήσει «τι εμπιστεύεται» ο χρήστης και τις στρατηγικές που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να εντοπίσετε αξιόπιστο περιεχόμενο στο διαδίκτυο.

Πριν χρησιμοποιήσετε το πακέτο μπορεί να επιθυμείτε να:

- Επανεξετάσετε τις κατευθυντήριες γραμμές για την πρόληψη των καθηκόντων (βλ. Ενότητα 7)
- Γνωρίσετε τις σχετικές σχολικές πολιτικές σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας και του διαδικτύου
- Ανατρέξετε στις Συχνές Ερωτήσεις σχετικά με τη διαδικτυακή συμπεριφορά, ώστε να είστε έτοιμοι να απαντήσετε σε ερωτήσεις των μαθητών

Προετοιμασία του υλικού για χρήση στην τάξη

- Αναθεωρήστε τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται στο σχέδιο μαθήματος. Το σύνολο του περιεχομένου έχει δημιουργηθεί με άδεια δημιουργικού κοινού, ώστε να μπορεί να αλλαγεί, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών σας. Για παράδειγμα, μπορεί να θέλετε να χρησιμοποιήσετε ένα πραγματικό παράδειγμα περιεχομένου που έχετε δει στο διαδίκτυο ή μια τρέχουσα ιστορία ειδήσεων.

- Εάν έχετε μαθητές με πρόσθετες ανάγκες, ελέγξτε τα σχέδια μαθήματος για συμβουλές σχετικά με τον τρόπο διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων.

Αξιολόγηση της γνώσης και της κατανόησης των μαθητών

- Πολλές από τις δραστηριότητες αποτελούν μια ευκαιρία για άτυπη αξιολόγηση της κατανόησης και αντίληψης του κινδύνου από τους μαθητές.

Δημιουργία ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος

- 1 Καθορίστε σαφείς κανόνες:** Δημιουργήστε τους βασικούς κανόνες μέσω μιας γραπτής συμφωνίας με τους μαθητές, η οποία θα δηλώνει σαφώς τη βάση πάνω στην οποία θα διεξαχθούν όλες οι σχετικές συζητήσεις. Ένα αποτελεσματικό σύνολο βασικών κανόνων θα πρέπει να είναι γραμμένο σε γλώσσα κατάλληλη για την ηλικία των μαθητών και κατά το δυνατόν, σχεδιασμένη ως θετική συμπεριφορά, π.χ. «Θα ακούσουμε ο ένας τον άλλον», «Θα είμαστε ευαίσθητοι στις ανάγκες των άλλων ανθρώπων», κ.τ.λ..
- 2 Μη επικριτική προσέγγιση:** Ένα καλό μάθημα δημιουργεί συζήτηση και παρόλο που ορισμένες απόψεις ή γνώμες μπορούν και πρέπει να αμφισβητηθούν, είναι σημαντικό να μην ντροπιάζετε ή να κρίνετε έναν μαθητή που μοιράζεται κάτι ευαίσθητο ή αμφιλεγόμενο με την τάξη.
- 3 Πολιτική "μη πραγματικών ονομάτων":** Είναι σημαντικό οι μαθητές να αισθάνονται ότι η εκμάθησή τους πραγματοποιείται σε ένα ασφαλές περιβάλλον όπου μπορούν να μιλήσουν για τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις απόψεις τους. Για να προστατεύσουν τον εαυτό τους και τους άλλους, οι μαθητές θα πρέπει πάντα να μιλάνε σε τρίτο πρόσωπο και να μιλούν για "έναν φίλο" ή "κάποιον που γνωρίζουν" αντί να χρησιμοποιούν τα πραγματικά ονόματα των εμπλεκόμενων ατόμων.
- 4 Ακρόαση των άλλων:** Είναι σημαντικό όλοι οι μαθητές να αισθάνονται ότι μπορούν να μοιράζονται ελεύθερα τις σκέψεις και τις απόψεις τους και ότι θα ακούσουν από τους άλλους μαθητές και καθηγητές.
- 5 Καμία υποχρέωση συμμετοχής:** Είναι σημαντικό να καθορίσετε τους μαθητές ότι δεν χρειάζεται να συμμετέχουν σε οτιδήποτε τους κάνει να αισθάνονται άβολα ή να απαντούν σε οποιαδήποτε ερώτηση που θεωρούν ότι είναι πολύ προσωπική. Εάν σε οποιοδήποτε σημείο ένας μαθητής επιθυμεί να μην συμμετάσχει σε κάποια δραστηριότητα ή συζήτηση, τότε είναι προτιμότερο να μην επιμείνετε σε αυτό, καθώς μπορεί να έχει άμεση προσωπική εμπειρία σε ορισμένα θέματα που συζητούνται.
- 6 Χειρισμός των ερωτήσεων:** Δεδομένης της ευαίσθητης φύσης των θεμάτων που συζητούνται στα μαθήματα για διαδικτυακή ασφάλεια, μπορεί οι μαθητές να σας ρωτήσουν κάτι για το οποίο δεν είστε βέβαιοι ή δεν νιώθετε άνετα να απαντήσετε. Είναι σημαντικό να ελέγξετε ότι έχετε κατανοήσει πλήρως την ερώτησή τους και να εξηγήσετε ότι ίσως να μην γνωρίζετε την απάντηση, επισημαίνοντας ότι θα μάθετε περισσότερα και θα επιστρέψετε σε αυτή την ερώτηση αργότερα. Ενδεχομένως να χρειαστεί να συμβουλευτείτε έναν συνάδελφο ή να ελέγξετε την πολιτική του σχολείου αν πρόκειται για ζήτημα προστασίας. Προσπαθήστε πάντα να ζητάτε τη γνώμη των μαθητών πάνω σε ένα ζήτημα πριν δώσετε τη δική σας γνώμη. Εξετάστε διαφορετικές απαντήσεις: σύντομη και απλή απάντηση στην τάξη, απαντήστε ιδιωτικά μετά το μάθημα ή αποτιμήστε την ερώτηση, αλλά εξηγήστε ότι υπερβαίνει τους μαθησιακούς στόχους του μαθήματος και ότι μπορείτε να μιλήσετε για το συγκεκριμένο θέμα μια άλλη φορά. Ίσως θελήσετε επίσης να έχετε στη διάθεσή σας ένα κουτί ανώνυμων ερωτήσεων για να ζητήσετε πιο ευαίσθητες ερωτήσεις ή να χρησιμοποιήσετε τεχνικές όπως "αποθηκεύστε το για αργότερα", ώστε να μπορείτε να επανεξετάσετε τις ερωτήσεις σε μια πιο κατάλληλη στιγμή ή όταν έχετε περισσότερες πληροφορίες.
- 7 Σχέδια καθισμάτων:** η συζήτηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο κατά τη διεξαγωγή αυτού του είδους μαθημάτων. Γι' αυτό το λόγο ίσως αξίζει να εξεταστεί η ιδανική ή η εναλλακτική λύση των θέσεων που ενθαρρύνει τη συζήτηση και τη συμμετοχή. Ορισμένες δραστηριότητες ενδέχεται επίσης να απαιτούν ομαδική εργασία και μπορεί να χρειαστεί ένας πιο ανοικτός χώρος.
- 8 Προσδοκίες σχετικά με τις αποκαλύψεις:** είναι σημαντικό για τους νέους να κατανοήσουν ότι ενώ το μάθημα δίνει τη δυνατότητα για ανοιχτή και ειλικρινή συζήτηση, το σχολείο έχει καθήκον να φροντίσει για την προστασία των νέων. Οποιοσδήποτε γνωστοποιήσεις που θεωρούνται από έναν εκπαιδευτικό ως θέμα ασφάλειας δεν μπορούν να παραμείνουν μυστικές και πρέπει να εξεταστούν. Αυτό θα πρέπει να αναφέρεται στον καθορισμένο υπεύθυνο για την ασφάλεια του παιδιού, σε συμφωνία με την πολιτική προστασίας του σχολείου.

Συχνές ερωτήσεις σχετικά με την κριτική σκέψη στο διαδίκτυο

Ερωτήσεις από μαθητές

Υπάρχουν πολλές απάτες και τόσο πολλές παραπλανητικές πληροφορίες στο διαδίκτυο - πρέπει να πιστέψουμε οτιδήποτε συναντάμε κατά την πλοήγησή μας;

Το διαδικτυακό περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και μεταφορτωθεί από ηλεκτρονικούς υπολογιστές, αλλά αποτελεί αντανάκλαση των ανθρώπων που το έβαλαν εκεί. Γνωρίζουμε ότι στον κόσμο εκτός σύνδεσης υπάρχουν άνθρωποι που επιδιώκουν την απάτη ή την παραπλάνηση μας και ο ψηφιακός κόσμος δεν διαφέρει σε αυτό. Το να είσαι κριτικός στοχαστής δεν σημαίνει να απορρίπτεις όλες τις πληροφορίες στο διαδίκτυο, απλώς σημαίνει ότι δεν δέχεσαι πληροφορίες αμέσως, αλλά πρέπει να σκεφτείς κριτικά τις πληροφορίες που βρίσκονται μπροστά σου, ζυγίζοντας αυτό που γνωρίζεις να είναι αλήθεια και κάνοντας σύγκριση με άλλες πηγές εάν δεν είστε σίγουροι. Να θυμάστε πάντα αν τα πράγματα φαίνονται πολύ καλά για να είναι αληθινά τότε είναι συνήθως ψέματα και να ελέγξετε μερικές διαφορετικές ιστοσελίδες αντί να στηριχθείτε μόνο σε αυτή που εμφανίζεται πρώτη σε μια μηχανή αναζήτησης. Θυμηθείτε, μπορείτε πάντα να κοιτάξετε σε ένα βιβλίο και να συζητήσετε τις πληροφορίες με άλλους ανθρώπους για να επιβεβαιωθείτε! Υπάρχει πάντοτε ένας λόγος για μια δημοσίευση και είναι σημαντικό να σκεφτούμε ποιος είναι αυτός ο λόγος / κίνητρο και μετά να πάρουμε μια απόφαση για το αν η πληροφορία είναι αξιόπιστη.

Πώς μπορώ να ξέρω αν δεν μπορώ να εμπιστευτώ κάποιον, αν αυτός δεν λέει τίποτα ανησυχητικό ή προσβλητικό;

Όπως στην πραγματική ζωή, οι άνθρωποι μπορεί να είναι παραπλανητικοί. Κάποιος που σκεφτήκατε ότι ήταν φίλος σας, θα μπορούσε ακόμα να προδώσει την εμπιστοσύνη σας ή να σας εξαπατήσει. Στο διαδίκτυο μπορεί να είναι πιο δύσκολο να μετρηθεί ο ηθικός χαρακτήρας ενός ατόμου καθώς δεν μιλάτε πρόσωπο με πρόσωπο. Είναι επίσης πολύ εύκολο κάποιος να προσποιείται κάποιον άλλο στο διαδίκτυο. Δεν θα μπορείτε να τον ακούσετε ή να δείτε τις εκφράσεις του προσώπου που θα μπορούσαν να σας δείξουν ότι κάποιος σας λέει ψέματα.

Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι ο καθένας που σας μιλάει στο διαδίκτυο σας λέει ψέματα. Πολλοί άνθρωποι κάνουν πραγματικές σχέσεις μέσω του διαδικτύου. Ωστόσο, είναι σημαντικό να προσέχετε τους ανθρώπους που γνωρίζετε μόνο διαδικτυακά. Εάν δεν τους γνωρίσατε ποτέ πριν είναι ακόμα ξένοι και ακόμα και αν έχετε μια εικόνα τους, μπορεί να είναι δύσκολο να εγγυηθεί κανείς ότι είναι πραγματικά αυτοί που λένε. Να θυμάστε ότι αν κάποιος σας κάνει να νιώθετε άβολα στο διαδίκτυο, σας κάνει πολλές προσωπικές ερωτήσεις, σας προκαλεί να κάνετε κάτι που κανονικά δεν θα κάνατε ή προσπαθεί να σας απομακρύνει από την οικογένεια και τους φίλους σας, να είστε προσεκτικοί και να το αναφέρετε σε κάποιον ενήλικα που εμπιστεύεστε ή στη Γραμμή Βοήθειας του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου, Help-line.gr.

Δεν πρέπει ποτέ να διακινδυνεύσουμε στο διαδίκτυο; Τι θα συμβεί αν κάποιος πάρει μέρος σε διαγωνισμό με μήνυμα «δεν θέλετε να χάσετε»!

Είναι αλήθεια ότι υπάρχουν πραγματικοί διαγωνισμοί στο διαδίκτυο και εάν κερδίσατε, θα ήταν κρίμα να μην πάρετε το βραβείο σας. Ωστόσο, αν δεν συμμετείχατε σε διαγωνισμό τότε δε μπαίνετε σε σύνδεσμο που σας λέει ότι κερδίσατε! Να είστε προσεκτικοί στις δημοσιεύσεις που «εγγυώνται άμεσα αποτελέσματα» ή οτιδήποτε ακούγεται πολύ καλό για να είναι αληθινό. Προσέξτε να μην αποκαλύπτετε προσωπικές πληροφορίες ή να κάνετε κλικ σε συνδέσμους που αποστέλλονται από ξένους, καθώς αυτό μπορεί να είναι μια απόπειρα ηλεκτρονικού ψαρέματος (phishing). Το «ηλεκτρονικό ψάρεμα» ορίζεται ως η προσπάθεια φαινομενικά αξιόπιστων οργανισμών να αποκτήσουν προσωπικές πληροφορίες, όπως κωδικούς πρόσβασης και τραπεζικά στοιχεία, από ανθρώπους, ώστε αυτές οι πληροφορίες να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για κακόβουλους σκοπούς.

Μπορεί κάποιος να πει οτιδήποτε θέλει στο διαδίκτυο; Πού βρίσκεται η γραμμή ανάμεσα στην ελευθερία έκφρασης και την προπαγάνδα ή τη ρητορική μίσους;

Η ελευθερία έκφρασης είναι εξαιρετικά σημαντική και το διαδίκτυο είναι μια φανταστική πλατφόρμα για να μοιραστούμε τις απόψεις μας με τον κόσμο. Ωστόσο, τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν επίσης ευθύνες και είναι σημαντικό να γνωρίζουμε πώς οι ενέργειές μας μπορεί να έχουν αντίκτυπο σε άλλους. Έχετε το δικαίωμα να στηρίξετε έναν σκοπό στον οποίο πιστεύετε, αλλά δεν έχετε το δικαίωμα να υποκινήσετε ή να προωθήσετε τη βία εναντίον άλλων. Ειδικότερα, οι ιστότοποι κοινωνικών μέσων δεν επιτρέπουν στους ανθρώπους να εκφράζουν υποστήριξη για βίαιη, εγκληματική ή ρατσιστική συμπεριφορά που θα μπορούσε να εκληφθεί ως ρητορική μίσους. Ο λογαριασμός σας ενδέχεται να περιοριστεί ή να αποκλειστεί εάν αποφασίσετε να υιοθετήσετε αυτόν τον τύπο συμπεριφοράς.

Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το τι επιτρέπουν οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης στους παρακάτω συνδέσμους:

Facebook: www.facebook.com/communitystandards

Instagram: <https://help.instagram.com/477434105621119>

Snapchat: <https://support.snapchat.com/en-US/a/guidelines>

Twitter: <https://help.twitter.com/el/rules-and-policies/twitter-rules>

Τι συμβαίνει εάν κάνω αναφορά για κάποια δημοσίευση στο διαδίκτυο;

Στα περισσότερα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εάν συναντήσετε οτιδήποτε, όπως spam, βίαιο ή ακατάλληλο περιεχόμενο, έχετε τη δυνατότητα να αναφέρετε τέτοιες αναρτήσεις ή βίντεο. Όσο περισσότερες λεπτομέρειες δοθούν κατά την αναφορά, τόσο καλύτερα θα λειτουργήσει η διαδικασία αναφοράς και η ανάγνωση των κατευθυντήριων γραμμών ή των όρων και προϋποθέσεων του ιστότοπου θα πρέπει να δώσει μια καλή ένδειξη για το τι είδους περιεχόμενο παραβιάζει τους Όρους και τις Προϋποθέσεις μιας συγκεκριμένης ιστοσελίδας. Σε περίπτωση που κάποιος κάνει μια αναφορά, το αναφερόμενο περιεχόμενο θα μεταφερθεί σε μία πλευρά και θα εξεταστεί από ένα μέλος ή μέλη της ομάδας ασφάλειας του συγκεκριμένου οργανισμού. Εάν το δημοσίευμα έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες του ιστότοπου, η προσβλητική δημοσίευση θα καταργηθεί και ενδέχεται να αναλάβουν δράση κατά του υπεύθυνου λογαριασμού, από προειδοποίηση έως απαγόρευση αυτού του στόμου από τον ιστότοπο. Είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι δεν παραβιάζουν τους κανόνες της πλατφόρμας όλα τα αναφερόμενα περιεχόμενα. Παρόλο που το περιεχόμενο ή οι απόψεις των άλλων μπορεί να είναι δυσάρεστες ή προσβλητικές, ο καθένας δικαιούται να έχει τη γνώμη του και αν δεν παραβιάζει τους κανόνες της πλατφόρμας, αυτό το περιεχόμενο δεν μπορεί να καταργηθεί.

Ερωτήσεις από εκπαιδευτικούς

Τι γίνεται αν οι μαθητές μου δεν αντιλαμβάνονται τους κινδύνους με τον ίδιο τρόπο όπως οι ενήλικες;

Οι νέοι μπορεί να σας κάνουν να πιστέψετε ότι «ξέρουν τα πάντα» για την ασφάλεια στο διαδίκτυο ή μπορεί να υπερεκτιμούν την ικανότητά τους να βοηθήσουν τον εαυτό τους σε μια κατάσταση. Συχνά ισχυρίζονται ότι δεν θα συνέβαινε σε αυτούς ή δυσκολεύονται να δουν οποιεσδήποτε αρνητικές συνέπειες μπορεί να συμβούν. Ως δάσκαλος, είναι σημαντικό να ακούτε τους μαθητές και να ακούτε τις αντιδράσεις τους, αλλά και να τις αμφισβητείτε εάν είναι απαραίτητο. Μπορεί να θέλετε να συζητήσετε παραδείγματα που μπορεί να γνωρίζουν οι νέοι. Ο σκοπός αυτού του μαθήματος είναι να ενθαρρύνει τους νέους να σκέφτονται κριτικά για το τι βλέπουν και με τους οποίους μιλάνε διαδικτυακά, και μέρος αυτού είναι να γνωρίζουν τα χειρότερα σενάρια που είναι πιθανό να προκύψουν.

Τι πρέπει να κάνω εάν ανησυχώ ότι ένας από τους μαθητές μου επηρεάζεται από κάποιον στο διαδίκτυο;

Αν έχετε παρατηρήσει μια αλλαγή στη συμπεριφορά ενός μαθητή ή αν κάποιος σας ενημερώσει ότι ανησυχεί για έναν φίλο που μιλάει σε κάποιον διαδικτυακά, αυτό αποτελεί θέμα ασφάλειας και πρέπει να αντιμετωπιστεί ως τέτοιο. Η εκμετάλλευση και η ριζοσπαστικοποίηση είναι σοβαρά ζητήματα και πρέπει να υποβληθεί μια σχετική αναφορά. Μπορείτε να δείτε περισσότερες συμβουλές σχετικά με την αναφορά παρακάτω.

Ορισμοί και εξηγήσεις για την κατανόηση του μαθήματος

Σε αυτή την ενότητα θα βρείτε ορισμούς και εξηγήσεις σχετικά με την ηλεκτρονική απάτη, το ακραίο περιεχόμενο και την ανεπιθύμητη επαφή στο διαδίκτυο. Αυτές παρέχονται ως πρόσθετες πληροφορίες για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ο διαδικτυακός κόσμος μπορεί να επηρεάσει και να επηρεάσει τους νέους.

SMiShing (phishing μέσω SMS):

Το θύμα λαμβάνει ένα μήνυμα κειμένου ότι πρόκειται να χρεωθεί για μια υπηρεσία που δεν χρησιμοποίησε ποτέ. Στο μήνυμα επισημαίνεται ότι πρέπει να επικοινωνήσουν άμεσα με την εταιρεία για να ακυρώσουν την παραγγελία, αλλιώς θα είναι υπεύθυνοι για τη χρέωση. Το κείμενο περιλαμβάνει έναν σύνδεσμο, στον οποίο το θύμα κάνει κλικ και έπειτα μεταφέρεται σε έναν ψεύτικο ιστότοπο που ενεργοποιεί τη λήψη ενός προγράμματος το οποίο παραβιάζει τα χαρακτηριστικά ασφαλείας του τηλεφώνου του.

Phishing:

Το θύμα λαμβάνει ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από την τράπεζά του, λέγοντάς του ότι πρέπει να ενημερώσει αμέσως τον κωδικό πρόσβασής του, αλλιώς θα θέσει σε κίνδυνο την απενεργοποίηση της υπηρεσίας ηλεκτρονικής τραπεζικής. Το θύμα κάνει κλικ στον σύνδεσμο του μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ο οποίος τον μεταφέρει σε μια πλαστή ("πλαστογραφημένη") τοποθεσία της τράπεζας, όπου του έχουν δοθεί οδηγίες να εισαγάγει το όνομα χρήστη και τον τρέχοντα κωδικό πρόσβασης. Συμμορφώνεται και με αυτόν τον τρόπο δίνει στον φορέα εκμετάλλευσης της απάτης τις ηλεκτρονικές τραπεζικές πληροφορίες σύνδεσής του.

Διαδικτυακή εκμετάλλευση (Grooming)

Η διαδικτυακή εκμετάλλευση είναι η διαδικασία με την οποία ένας ενήλικας με κακόβουλο ενδιαφέρον για τα παιδιά θα τα προσεγγίσει στο διαδίκτυο, με σκοπό την ανάπτυξη μιας σχέσης προκειμένου να τα συναντήσει αυτοπροσώπως και να προξενήσει σκόπιμα βλάβη. Εάν έχετε οποιεσδήποτε ανησυχίες ότι ένα παιδί είναι θύμα διαδικτυακής εκμετάλλευσης τότε κάντε αναφορά του περιστατικού.

Ριζοσπαστικοποίηση (Radicalization)

Το αγγλικό λεξικό της Οξφόρδης ορίζει τη ριζοσπαστικοποίηση ως «τη δράση ή τη διαδικασία που προκαλεί την υιοθέτηση ριζοσπαστικών θέσεων σε πολιτικά ή κοινωνικά θέματα».

Εξτρεμισμός (Extremism)

Το αγγλικό λεξικό της Οξφόρδης ορίζει τον εξτρεμισμό ως την «κατοχή ακραίων πολιτικών ή θρησκευτικών απόψεων (συν. Φανατισμός)»

Online chat

Η διαδικασία online chat μπορεί να πραγματοποιηθεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, ανάλογα με την πλατφόρμα και το επιθυμητό επίπεδο ιδιωτικότητας. Τα μηνύματα μπορούν να μεταδίδονται πιο δημόσια με τη μορφή ηλεκτρονικών σχολίων και κατάστασης ή να αποστέλλονται πιο ιδιωτικά μέσω άμεσων μηνυμάτων ή συνομιλιών.

Πρόσθετοι σύνδεσμοι για συμβουλές

Μπορείτε να βρείτε περισσότερο υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές στη σελίδα του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου: www.saferinternet4kids.gr.

Για αναφορά παράνομου περιεχομένου στο διαδίκτυο επισκεφθείτε τη σελίδα της Ανοιχτής Γραμμής Καταγγελιών Παράνομου Περιεχομένου: www.safeline.gr.

Για υποστήριξη και συμβουλές για θέματα που σχετίζονται με τη χρήση του διαδικτύου, του κινητού τηλεφώνου και των ηλεκτρονικών παιχνιδιών (παρενόχληση, εξάρτηση, επιβλαβές περιεχόμενο, παιδοφιλία κ.λπ) επισκεφθείτε τη σελίδα της Γραμμής Βοηθείας του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου: www.help-line.gr.

Το παρόν μάθημα είναι βασισμένο σε σχέδιο μαθήματος που δημιουργήθηκε από: